

Verslag van een studiedag aan de UvA Hans van Keken, 7 juni 2009

Gisteren had ik het genoeg om naar mijn Alma Mater¹ terug te keren, de Universiteit van Amsterdam. Als bijscholing woonde ik daar diverse lezingen en een discussie bij in het kader van de universiteitsdag. Graag doe ik u daar kort verslag van omdat ik verwacht dat enkele aldaar gehoorde zaken mogelijk voor u interessante informatie is.

Allereerst was er de openingslezing door de oncoloog Piet Borst over **kwakzalverij** (*al kwakend verkopen van zalven*). De emeritus hoogleraar Borst is een begaafd en erudiet bestrijder van alles wat maar niet tot de reguliere geneeskunde behoort. Zijn betoog was dan ook erg overtuigend. Ik wist niet dat hoger opgeleide mensen naar verhouding het meest gebruik maken van alternatieve geneeswijze. Niet zo best voor ons (zal ik zo maar stellen) is dat in een rijtje van weliswaar niet geheel afkeurde niet reguliere geneeswijzen ook de muziektherapie werd genoemd. Ik vroeg hem na afloop toch maar om een toelichting. Die kwam er op neer dat muziektherapie door deze wetenschapper werd gezien als een 'baat het niet, schaadt het niet' methode. Ik laat het hierbij, maar niet zonder vermelding van het boek van Hans van Maanen over *Kwakzalverij*, verschenen bij Uitgeverij Boom in 2005, tweede druk.

Na een lunchboottocht door de Amsterdamse grachten, woonde ik de lezing bij van HenkJan Honing over het onderwerp **Iedereen is muzikaal** (www.iedereenismuzikaal.nl). Deze muziekwetenschapper doet onderzoek naar het luisteren naar muziek en is daarbij vooral geïnteresseerd in verschillen tussen mens en dier. Vooralsnog zijn de bevindingen dat alleen de mens een relatief gehoor² heeft (het vermogen om bijvoorbeeld het Wilhelmus in een andere toonsoort en met nog wat veranderingen toch te kunnen herkennen). We deden een paar luistertesten (waaruit voor mij helaas bleek dat mijn ritmegevoel niet helemaal in de haak is). Het eind van het liedje was, dat ook diegenen die hadden aangegeven niet muzikaal te zijn, moesten toegeven dat ze dat in luisterend opzicht wel waren. U begrijpt vandaar: *iedereenismuzikaal*. Bijna geen enkel dier kan ritme maken of onderscheiden, behalve een kaketoew Snowball. Bekijk het zelf maar op You Tube <http://www.youtube.com/watch?v=N7IZmRnAo6s> buitengemeen boeiend (en het is niet fake) om deze vogel syncopisch te zien meedansen met de pootjes gepast ritmisch afwisselend in de lucht. Als het in een of ander onderwijsprogramma is onder te brengen, stel ik voor deze HenkJan een keer voor een gastcollege uit te nodigen. Zo komen we namelijk ook wat te weten over het maat en ritme gevoel van baby's van een paar dagen oud en over de invloed van de cultuur in wat we muzikaal (kunnen) horen.

Dan wat ik verwachtte –en dat kwam ook wel uit- het belangrijkste deel voor mij van deze dag een discussie over de **marktwerking in de zorg**. Tjonge wat zijn er tegenwoordig jonge hoogleraren (of word ik steeds ouder). Belangrijk gezien de kerntaak Ondernemen in het curriculum .

¹ **Alma Mater** is [Latijn](#) voor voedende of zorgende moeder. In het oude [Rome](#) werd de term Alma Mater gebruikt voor de [moedergodin](#), in de [Middeleeuwen](#) verwees Alma Mater naar de [Maagd Maria](#). De [Universiteit van Bologna](#) heeft sinds haar stichting in [1088](#) "Alma Mater" als [motto](#). Sindsdien wordt de term hoofdzakelijk gebruikt in de academische wereld. Alma Mater verwijst naar de school of universiteit waar iemand zijn opleiding heeft gevolgd: de school die hem 'gevoed heeft met kennis'. Bron: wikipedia.

² Absoluut gehoor is het vermogen om een toon precies te kunnen benoemen als je hem hoort.

Allereerst het gaat om door de overheid **gereguleerde** marktwerking (geen vrije markt met andere woorden). De econoom voorzitter van het debat Barbara Baarsma, zag het allemaal wel zitten. Die marktwerking zal ons allemaal betere en mogelijk ook goedkopere zorg opleveren in het kielzog van de zorgverzekeraars (die gaan goedkoop goede zorg inkopen, jawel?). De toehoorders straftten diverse malen haar stellingname af met een luid applaus voor tegengestelde opvattingen. Als een ding mij duidelijk werd, dan is het wel dat het einde van deze marktwerking nog (lang) niet in zicht is.

Aanleiding tot het instellen van de marktwerking is de toename in de kosten van de zorg. Nu al 12% is dat van het **bruto binnenlands product** (BBP³) 66 miljard of te wel 4000 euro per persoon per jaar in Nederland. O.a. door de vergrijzing zullen die kosten nog sterk gaan stijgen. De markt zal goedkopere zorgproducten moeten gaan opleveren of anders gezegd: de zorg doelmatiger doen zijn en tevens van goede kwaliteit. Groot verschil tussen de VS en NL is dat in Nederland er een acceptatieplicht is voor de verzekeraars. Alles komt in een pot (vereffeningfonds) en wordt later naar soort verzekerden verdeeld. Daardoor zijn de premies stukken lager dan in de VS, waar een aparte opslag bestaat voor het risico. Het idee is dat de zorgverzekeraars hun winsten gaan halen uit een steeds grotere doelmatigheid. Daarnaast zou de marktwerking tot grotere concentratie van zorgverzekeraars leiden; nu zijn het nog maar vier grote die 80% van de markt in handen hebben. Dit zou goed zijn voor de concurrentie onder de zorgaanbieders (werd mij niet geheel duidelijk hoe dit dan in zijn werk gaat). De marktwerking zou tevens leiden tot minder overheidsregulering en meer vrijheid voor de zorgaanbieders. Belangrijk is het om te weten dat het de medisch specialisten zelf zijn geweest die het DBC hebben voorgesteld (met 30.000 typeringen, men wil het terugbrengen naar 3000) + een administratieve rompslomp die elk jaar met 5% toeneemt (piepschuim genoemd). Grote twijfel werd uitsproken vooral ook door de toehoorders of die marktwerking wel zo gaat uitpakken als bedacht. In het bijzonder werd daarbij naar voren gebracht de vraag of broodnodig geachte samenwerking onder de zorgaanbieders wel op deze wijze wordt bereikt.

Kortom - ik zal u niet verder met details vermoeien- de markt is in werking gezet in de zorg, maar niemand lijkt echt te weten hoe een en ander gaat uitpakken voor de zorgvragers, de zorgverleners en de zorgverzekeraars. Die ongewisheid ten aanzien van zo iets belangrijks is mijns inziens zorgwekkend.

Met collegiale groet,

Hans van Keken

³ Het **bruto binnenlands product** is de totale (geld)waarde van alle in een land [geproduceerde](#) goederen (en diensten) gedurende een bepaalde periode (meestal een jaar). Meestal wordt met dit begrip het bruto binnenlands product tegen [marktprijzen](#) bedoeld.